

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาครูใจแห่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชา
สังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ปรากฏ
ผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดค่าตอบเป็นร้อยละ แสดงไว้ในตาราง
ที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ลำดับ ที่	สถานภาพ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาในจังหวัด ใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศชาย	20	17.70	28	28.28
	หญิง	93	82.30	71	71.72
2	อายุ ต่ำกว่า 25 ปี	10	8.85	4	4.04
	25 - 30 ปี	58	51.33	49	49.50
	31 - 35 ปี	24	21.23	29	29.29
	36 - 40 ปี	9	7.97	9	9.09
	41 ปีขึ้นไป	12	10.62	8	8.08

ลำดับ ที่	สถานภาพ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาในจังหวัด โตลเถียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3	คุณวุฒิทางการศึกษา				
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	9	7.97	12	12.12
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	101	89.38	87	87.88
	สูงกว่าปริญญาตรี	3	2.66	-	-
4	ประสบการณ์ในด้านการสอน				
	น้อยกว่า 5 ปี	33	29.20	32	32.32
	5 - 9 ปี	49	43.36	37	37.38
	10 - 14 ปี	15	13.27	15	15.15
	15 - 19 ปี	7	6.20	9	9.09
	20 ปีขึ้นไป	9	7.97	6	6.06
5	ระดับชั้นที่ทำการสอน				
	ม.1	31	27.44	30	30.30
	ม.2	41	36.28	35	35.36
	ม.3	41	36.28	34	34.34
6	จำนวนคาบที่ทำการสอนใน หนึ่งสัปดาห์				
	น้อยกว่า 6 คาบ	5	4.43	3	3.03
	6 - 10 คาบ	4	3.54	3	3.03
	11 - 15 คาบ	47	41.59	19	19.19
	16 - 20 คาบ	57	50.44	71	71.72
	21 คาบขึ้นไป	-	-	3	3.03

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่าครูสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงที่ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าชาย คือเป็นหญิง ร้อยละ 82.30 และ 71.72 ชายร้อยละ 17.70 และ 28.28

ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ส่วนมาก มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี ร้อยละ 51.33 และ 49.50 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ร้อยละ 21.23 และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 4.04

วุฒิทางการศึกษาของครูสังคัมศึกษาส่วนมากได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คือ ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ร้อยละ 89.38 และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ร้อยละ 87.88 รองลงมา ร้อยละ 7.97 และ 12.12 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัด ใกล้เคียง ได้รับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ มีคุณวุฒิตั้งกว่า ปริญญาตรี ร้อยละ 2.66

ประสบการณ์ในด้านการสอนของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ส่วนมากมีประสบการณ์ในด้านการสอน 5 - 9 ปี คือร้อยละ 43.36 และ 37.38 รองลงมา ร้อยละ 29.20 และ 32.32 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และ จังหวัดใกล้เคียงมีประสบการณ์ในด้านการสอนน้อยกว่า 5 ปี ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ที่มีประสบการณ์ในด้านการสอน ระหว่าง 15 - 19 ปี เป็นจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 6.20 และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงที่มีประสบการณ์ในด้านการสอน 20 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 6.06

ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ทำการสอนในระดับชั้น ม.2 และ ม.3 ในอัตรา เท่ากันคือ ร้อยละ 36.28 และ ม.1 ร้อยละ 27.44 ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ทำการสอนในระดับชั้น ม.2 ร้อยละ 35.36 ม.3 ร้อยละ 34.34 และ ม.1 ร้อยละ 30.30 และครูสังคัมศึกษาส่วนมากทำการสอน 16 - 20 คาบในหนึ่งสัปดาห์ คือร้อยละ 50.44 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และร้อยละ 71.72 ของครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง

รองลงมา ร้อยละ 41.59 และ 19.19 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯและครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ทำการสอน 11-15 คาบในหนึ่งสัปดาห์ ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ทำการสอน 6 - 10 คาบในหนึ่งสัปดาห์เป็นจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 3.54 ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ทำการสอนต่ำกว่า 6 คาบในหนึ่งสัปดาห์ และมากกว่า 21 ขึ้นไปในหนึ่งสัปดาห์เป็นจำนวนน้อยที่สุดเท่า ๆ กัน คือร้อยละ 3.03

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับประเภทและลักษณะการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2-9 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ที่ใช้แหล่งความรู้ในชุมชนประเภทต่าง ๆ เพื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา

ลำดับที่	ประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูใช้	ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ		ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	ห้องสมุด	113	100	93	93.94
2	หนังสือพิมพ์ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	113	100	94	94.95
3	ศูนย์เทคโนโลยี	97	85.84	81	81.82
4	แผนที่ และแผนภูมิต่าง ๆ	113	100	97	97.98
5	รูปภาพแสดงพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชุมชน	102	90.27	87	87.88

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเภทของแหล่งความรู้ ในชุมชนที่ครูใช้	ครูสังคมนาศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมนาศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6	โบราณสถานและโบราณวัตถุ	104	92.04	81	81.82
7	สถาบันการศึกษา	70	61.95	49	49.50
8	โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ	32	28.32	30	30.30
9	วัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนาอื่น ๆ	106	93.80	72	72.73
10	พิพิธภัณฑ์	90	79.65	53	53.54+
11	วิทยากรหรือผู้มีความรู้	85	75.22	68	68.69
12	ตลาด	31	27.43	42	42.42
13	สถานีราชการ	100	88.50	67	67.68
14	โรงแรมหรือที่พัก	78	69.02	45	45.46
15	สถานที่ของเอกชน	48	42.48	34	34.34
16	สหกรณ์	95	84.07	78	78.79
17	แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางการศึกษา	112	99.11	72	72.73
18	แหล่งประกอบอาชีพต่าง ๆ	49	43.36	52	52.53
19	ศูนย์เยาวชน	39	34.51	23	23.23

จากตารางที่ 2 แสดงว่าประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูสังคัมศึกษา ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา ปรากฏ ผลดังนี้ ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้ห้องสมุด หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ แผนที่และแผนภูมิต่าง ๆ ครูจำนวนรองลงมาร้อยละ 99.11 ใช้แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางการศึกษา ร้อยละ 93.80 ใช้วัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนาอื่น ๆ ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวนน้อยคือ ร้อยละ 34.51 ใช้ศูนย์เยาวชน ร้อยละ 28.32 ใช้โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และครูสังคัมศึกษาจำนวน น้อยที่สุดคือเพียงร้อยละ 27.43 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ที่เข้ามาใช้ตลาดเพื่อ ประกอบการเรียนการสอน

ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 97.98 ใช้ แผนที่ และแผนภูมิต่าง ๆ ครูจำนวนรองลงมาร้อยละ 94.95 ใช้หนังสือพิมพ์ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 93.94 ใช้ห้องสมุด ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 34.34 ใช้สถานที่ของเอกชน ร้อยละ 30.30 ใช้โรงงานอุตสาหกรรม ต่าง ๆ และครูสังคัมศึกษาจำนวนน้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 23.23 ของครูสังคัมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียงที่เข้ามาใช้ศูนย์เยาวชน เพื่อประกอบการเรียนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 การยอดของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง
ที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอนวิชา
สังคมศึกษา

ลำดับ ที่	วิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูใช้	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เยี่ยมชมทัศนูปกรณ์จากแหล่งอื่นนอกโรงเรียน	75	66.37	66	66.67
2	เยี่ยมชมวัสดุ เอกสาร และสิ่งพิมพ์จากแหล่ง อื่นนอกโรงเรียน	72	63.71	65	65.66
3	ขอวัสดุ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ให้เปล่า	101	89.38	80	80.81
4	รายการความรู้ทางวิทยุ	96	84.96	67	67.68
5	รายการความรู้ทางโทรทัศน์	107	94.67	73	73.84
6	แนะนำหรือพานักเรียนไปฟัง การบรรยาย การอภิปราย ฯลฯ	99	87.61	78	78.79
7	เชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต	87	65.41	63	63.64
8	แนะนำหรือพานักเรียนไปชมนิทรรศการนอก โรงเรียน	108	95.58	85	85.86
9	การศึกษานอกสถานที่ในเขตจังหวัด	78	61.95	64	64.65
10	การศึกษานอกสถานที่นอกเขตจังหวัด	89	78.76	59	59.60
11	แนะนำหรือพานักเรียนไปรวมกิจกรรมของชุมชน เช่นการทำบุญ เวียนเทียนในวันสำคัญทาง ศาสนา	112	99.11	92	92.93
12	มอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ	110	97.35	91	91.92

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	วิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูใช้	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13	แนะนำให้นักเรียนไปสังเกตสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางศิลปวัฒนธรรม	108	95.58	87	87.88
14	มอบหมายให้นักเรียนประดิษฐ์ หรือรวบรวมสิ่งของจากแหล่งชุมชน	86	76.10	74	74.75
15	มอบหมายให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้	74	65.48	67	67.68
16	แนะนำให้นักเรียนซักถามข้อเท็จจริงจากรายการความรู้ทางโทรทัศน์ หรือวิทยุ โดยโทรศัพท์ หรือทางจดหมาย	75	66.37	50	50.51
17	พานักเรียนออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้โรงเรียน	62	54.87	51	51.52
18	มอบหมายให้นักเรียนออกไปศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนหรือจังหวัด	58	51.32	64	64.65
19	แนะนำหรือพานักเรียนไปสังเกตการเลือกตั้ง	31	27.43	29	29.29
20	พานักเรียนไปตั้งค่ายพักแรม	80	70.80	61	61.62

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า วิธีการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษานั้น ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัด ไกล่เคียงจำนวนมากที่สุด คือเป็นร้อยละ 99.11 และ 92.93 ใช้วิธีการแนะนำหรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่นการทำบุญ เวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา รองลงมาคือร้อยละ 97.58 ของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และร้อยละ 91.92 ของครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้วิธีการมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ร้อยละ 95.58 ใช้วิธีการแนะนำหรือพานักเรียนไปชมนิทรรศการนอกโรงเรียน และแนะนำให้นักเรียนไปสังเกตสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางศิลปวัฒนธรรม และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 87.88 ใช้วิธีการแนะนำหรือพานักเรียนไปชมนิทรรศการนอกโรงเรียนเช่นเดียวกัน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง จำนวนน้อย คือร้อยละ 54.87 และ 51.52 ใช้วิธีการพานักเรียนออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้โรงเรียน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ร้อยละ 51.32 ใช้วิธีการมอบหมายให้นักเรียนออกไปศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนหรือจังหวัด ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียงร้อยละ 50.51 ใช้วิธีการแนะนำให้นักเรียนซักถามข้อเท็จจริงจากรายการ ความรู้ทางโทรทัศน์ หรือวิทยุ โดยโทรศัพท์หรือทางจดหมาย

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคือ เพียงร้อยละ 27.43 และ 29.29 เท่านั้นที่ใช้วิธีการแนะนำหรือพานักเรียนไปสังเกตการณ์เลือกตั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 การร้อยละของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง
 ที่ให้นักเรียนใช้ช่วงเวลาต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม

ลำดับ ที่	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	<u>การศึกษานอกสถานที่</u>				
1	ในเวลาเรียน เช่น ในชั่วโมงเรียน วิชาสังคมศึกษา หรือเวลานอกเหนือ จากชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา	94	83.18	66	66.67
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือ หลังเลิกเรียน	75	66.37	53	53.54
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	77	68.14	65	65.66
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	52	46.02	38	38.38
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	69	61.06	50	50.51
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	83	73.45	61	61.62
	<u>การฟังวิทยากร ฟังอภิปราย หรือฟังการบรรยาย</u>				
1	ในเวลาเรียน เช่น ในชั่วโมง เรียนวิชาสังคมศึกษา หรือเวลา นอกเหนือจากชั่วโมงเรียนวิชา สังคมศึกษา	98	86.73	76	76.77
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพัก หรือหลังเลิกเรียน	65	57.52	46	46.47

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	57	50.44	32	32.32
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	43	38.05	20	20.20
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	51	45.13	34	34.34
6	เมื่อมีโอกาพิเศษ	81	71.68	56	56.57
	<u>การ ไปเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน</u>				
1	ในเวลาเรียน เช่น ในชั่วโมงเรียน วิชาสังคมศึกษา หรือเวลานอกเหนือ จากชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา	78	69.02	71	71.72
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพัก หรือ หลังเลิกเรียน	62	54.87	51	51.52
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	59	52.21	49	49.50
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	46	40.70	31	31.31
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	54	47.79	47	47.48
6	เมื่อมีโอกาพิเศษ	77	68.14	61	61.62
	<u>การออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียน หรือชุมชนใกล้โรงเรียน</u>				
1	ในเวลาเรียนเช่นในชั่วโมงเรียนวิชา สังคมศึกษา หรือเวลานอกเหนือจาก ชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา	52	46.02	48	48.49

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือ หลังเลิกเรียน	55	48.67	37	37.37
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	42	37.17	34	34.34
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	32	28.32	22	22.22
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	42	37.17	30	30.30
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	60	53.10	41	41.41
<u>การไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน</u>					
1	ในเวลาเรียน เช่นในชั่วโมงเรียน วิชาสังคมศึกษา หรือเวลานอกเหนือ จากชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา	40	35.40	33	33.33
2	นอกเวลาเรียน เช่นเวลาพัก หรือ หลังเลิกเรียน	48	42.48	32	32.32
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	38	33.63	32	32.32
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	32	28.32	24	24.24
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	34	30.09	24	24.24
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	55	48.67	29	29.29

จากตารางที่ 4 ปรากฏว่าเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของครู
 สังกศศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงเป็นดังนี้

1. ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง
 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.18 และ 66.67 ใช้เวลาเรียนในกรณีกิจกรรมการ
 ศึกษานอกสถานที่ รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 73.45 ของครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ
 ให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เมื่อมีโอกาสพิเศษ ร้อยละ 65.66 ของครูสังกัดศึกษา
 ในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ในวันเสาร์หรืออาทิตย์ ครูสังกัดศึกษา
 ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 46.02 และ 38.38
 ให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ในระหว่างหยุดภาคเรียน
2. ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง
 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.73 และ 76.77 ให้นักเรียน ฟังวิทยากร ฟังอภิปราย
 หรือฟังการบรรยายในเวลาเรียน รองลงมาคือร้อยละ 71.68 ของครูสังกัดศึกษาในกรุง
 เทพฯ และร้อยละ 56.57 ของครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนฟังวิทยากร
 ฟังอภิปราย หรือฟังการบรรยายเมื่อมีโอกาสพิเศษ ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และ
 จังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.05 และ 20.20 ที่ใช้เวลาในระหว่าง
 หยุดภาคเรียนเพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมนี้
3. ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง จำนวน
 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.02 และ 71.72 ให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชนใน
 เวลาเรียน รองลงมาคือร้อยละ 68.14 ของครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และร้อยละ
 61.62 ของครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
 เมื่อมีโอกาสพิเศษ ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็น
 ร้อยละ 40.70 และ 31.31 ใช้เวลาในระหว่างหยุดภาคเรียนเพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมนี้
4. ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง จำนวน
 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.10 ของครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ ให้นักเรียนออกไปสำรวจ

บริเวณโรงเรียน หรือชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนเมื่อมีโอกาสพิเศษ ร้อยละ 48.49 ของครูสังกัดศึกษา
 ในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้ในเวลาเรียน รองลงมาร้อยละ 48.67 ของครู
 สังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือหลังเลิกเรียน
 และ ร้อยละ 41.41 ของครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้เมื่อมีโอกาส
 พิเศษ ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ
 28.32 และ 22.22 เท่านั้นที่ให้นักเรียนออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้
 โรงเรียนในระหว่างหยุดภาคเรียน

5. ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง
 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.67 ของครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ ให้นักเรียนไป
 สัมภาษณ์ ผู้มีความรู้ในชุมชนเมื่อมีโอกาสพิเศษ ร้อยละ 33.33 ของครูสังกัดศึกษาใน
 จังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้ในเวลาเรียน รองลงมาคือร้อยละ 42.48
 ของครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และร้อยละ 32.32 ของครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้
 เคียงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้นอกเวลาเรียนเช่น เวลาพักหรือหลังเลิกเรียน และ
 ครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงยังให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้ในวันเสาร์หรืออาทิตย์
 ด้วย ครูสังกัดศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ
 28.32 และ 24.24 ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชนในระหว่างหยุดภาคเรียน
 และครูสังกัดศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงยังให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้ในวันหยุดราชการ
 อื่น ๆ

ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 การรอยละของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง
 ที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนและหลังการใช้ประ-
 โยชนจากแหล่งชุมชน

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ
	<u>กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนการ ใช้แหล่งความรู้ในชุมชน</u>				
1	ดูภาพยนตร์ สไลด์ รูปภาพเกี่ยวกับ เรื่องที่จะศึกษา	85	75.22	71	71.72
2	อ่านหนังสือแบบเรียน	113	100	80	80.81
3	อ่านเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ที่จะศึกษา	96	84.96	76	76.77
4	ทำแบบทดสอบเกี่ยวกับเรื่องที่จะ ศึกษา	87	76.99	65	65.66
5	เขารวมการปฐมนิเทศเพื่อทราบ จุดประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ	73	64.60	59	59.60
6	ไปติดต่อขอรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งชุมชนนั้น	90	79.65	65	65.66
7	เตรียมคำถามต่าง ๆ	90	79.65	65	65.66

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	<u>กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติหลังจาก</u> <u>การใช้แหล่งความรู้ในชุมชน</u>				
1	ทำสมุดภาพ	101	89.38	62	62.63
2	เขียนรายงาน ความเรียง	109	96.46	81	81.82
3	สาธิต	73	64.60	54	54.55
4	จัดอภิปราย	90	79.65	71	71.72
5	บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งในและนอก สถานศึกษา	80	70.80	66	66.67
6	แสดงบทบาทสมมติ	58	51.33	41	41.41
7	การสร้างสถานการณ์จำลอง	56	49.56	45	45.46
8	ทำแบบทดสอบแบบปรนัยและอัตนัย	93	82.30	69	69.70
9	จัดนิทรรศการ	84	74.38	69	69.70
10	จัดบันทึก	92	81.42	72	72.73
11	เขียนจดหมายตอบขอบคุณหรือแสดง ความคิดเห็นตลอดจนขอเสนอแนะไป ยังเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน	58	51.33	40	40.40

จากตารางที่ 5 แสดงว่ากิจกรรมที่ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และ จังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนปฏิบัติก่อนและหลังการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนมีดังนี้

1. ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคัมศึกษาจังหวัดใกล้เคียง จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 และ 80.81 ให้นักเรียนอ่านหนังสือแบบเรียน ก่อนให้นักเรียนจะใช้แหล่งชุมชน รองลงมาคือร้อยละ 84.96 ของครูสังคัมศึกษาใน กรุงเทพฯ และร้อยละ 76.77 ของครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียน อ่านเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัด ใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคิดเพียงร้อยละ 64.60 และ 59.60 เท่านั้นที่ให้นักเรียน เข้าร่วมการปฐมนิเทศเพื่อทราบจุดประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ

2. ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.46 และ 81.82 ให้นักเรียนเขียนรายงาน ความ เรียงหลังจากนักเรียนได้ใช้แหล่งชุมชนแล้ว รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 89.38 และ ร้อยละ 82.30 ของครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ ให้นักเรียนทำสมุดภาพ และทำแบบ ทดสอบแบบปรนัยและอัตนัย ร้อยละ 72.73 และร้อยละ 71.72 ของครูสังคัมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียง ให้นักเรียนจดบันทึกและให้นักเรียนจัดอภิปราย

ครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวนน้อยคือร้อยละ 51.33 ให้นักเรียนแสดง บทบาทสมมุติและเขียนจดหมายตอบขอบคุณและแสดงความคิดเห็นตลอดจนขอเสนอแนะ ไปยังเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน และครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ จำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 49.56 ให้นักเรียนมีกิจกรรมการสร้างสถานการณ์จำลอง

ครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 41.41 ใ้ ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ และครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 40.40 ให้นักเรียนเขียนจดหมายตอบขอบคุณหรือแสดงความคิดเห็น ตลอดจน ขอเสนอแนะไปยังเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชา
สังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูในกรุงเทพฯ และ
จังหวัดใกล้เคียง

ลำดับ ที่	ประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ห้องสมุด ก. ห้องสมุดแห่งชาติ	2.65	1.17	1.95	1.05	3.50*
	ข. ห้องสมุดประชาชน	2.03	0.98	2.34	0.93	-2.21*
	ค. ห้องสมุดโรงเรียน	4.02	0.78	4.04	0.77	-0.18
	ง. ห้องสมุดทั่ว ๆ ไป	2.50	0.97	2.59	0.92	-0.53
2	หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	4.14	0.72	3.96	0.72	1.80
3	ศูนย์เทคโนโลยี ก. สไลด์	3.06	1.09	3.05	1.01	0.06
	ข. फिल्मสตริป	2.31	1.31	2.00	0.99	1.41
	ค. โทรทัศน์	2.68	1.33	2.19	1.25	2.23*
	ง. วิดีโอ	2.93	1.16	2.76	0.83	0.94
	จ. ภาพยนตร์	2.83	1.14	2.65	1.30	0.82
4	แผนที่และแผนภูมิต่าง ๆ	4.38	0.70	4.23	0.70	1.50
5	รูปภาพแสดงพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชุมชน	3.53	0.92	3.30	0.97	1.92
6	โบราณสถานและโบราณวัตถุ	3.13	1.18	2.96	0.91	1.13
7	สถาบันการศึกษา ก. ระดับมัธยมศึกษา	3.19	1.13	3.28	1.12	-0.41
	ข. ระดับอุดมศึกษา	2.72	0.89	2.52	0.99	0.91
8	โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ	2.50	0.71	1.73	0.67	4.53*

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
		9	วัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนาอื่น ๆ	3.10	0.96	
10	พิพิธภัณฑ์ ก. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	3.11	1.03	2.48	0.96	3.50*
	ข. ศูนย์บริการเพื่อการศึกษา	2.21	1.03	2.61	0.76	-1.91
	ค. พิพิธภัณฑ์อื่น ๆ	2.02	1.04	2.37	0.50	-2.06*
11	วิทยากรหรือผู้มีความรู้	2.74	0.79	2.34	0.83	3.08*
12	ตลาด	2.65	1.00	2.48	0.71	0.81
13	สถานที่ราชการ ก. รัฐสภา	2.31	0.87	1.74	0.89	2.48*
	ข. สภาจังหวัด	1.36	0.57	2.19	0.92	-3.95*
	ค. ศาล	1.78	0.77	1.63	1.16	0.60
	ง. พระบรมมหาราชวัง หรือพระราชวัง	2.90	0.91	2.29	0.99	3.39*
	จ. กระทรวงทบวง กรมต่าง ๆ	2.45	0.92	2.37	1.00	0.42
	ฉ. สถานทูต	2.83	0.98	2.45	0.98	2.00*
	ช. สถานีตรวจอากาศ	1.66	0.77	1.77	0.74	-0.65
14	ชม. หน่วยราชการอื่น ๆ	2.19	0.86	2.09	0.81	0.56
	โรงมหรสพ ก. โรงละคร	2.52	0.96	1.94	0.72	3.41*
15	ข. โรงภาพยนตร์	2.44	0.98	2.25	0.98	0.91
	สถานที่ของเอกชน ก. บริษัทและห้างร้าน	2.31	0.97	2.26	0.83	0.21
	ข. ธนาคาร	2.46	0.94	2.44	1.08	0.07

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
		16	ค.สำนักงานทางกฎหมาย ง.สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ ด.สหกรณ์ ก.สหกรณ์โรงเรียน ข.สหกรณ์ร้านค้า ค.สหกรณ์การเกษตร	1.94 2.30 3.70 2.64 1.82	0.84 0.94 1.08 0.96 1.82	
17	ค.สำนักงานทางกฎหมาย ง.สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ ด.สหกรณ์ ก.สหกรณ์โรงเรียน ข.สหกรณ์ร้านค้า ค.สหกรณ์การเกษตร	2.87 2.99	1.34 0.88	3.02 2.76	0.97 0.95	-0.83 1.44
18	ค.สวนสาธารณะหรือ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ง.ไรหรือสวนผลไม้	2.89	0.99	2.86	0.94	0.18
19	ค.ท่าเรือประมง ข.นาทุ่ง ค.นาเกลือ ง.ไรหรือสวนผลไม้	2.39 2.24 2.27 2.89	0.73 0.73 0.74 0.73	2.14 2.00 2.06 2.74	1.16 0.98 0.96 0.93	1.09 1.14 1.00 0.88
19	ศูนย์เยาวชน	2.64	0.94	2.39	0.84	1.09

* p < 0.05

จากตารางที่ 6 ปรากฏผลดังนี้

ในคำประเภทของแหล่งชุมชนที่ครูสังคมศึกษาใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้ห้องสมุดโรงเรียน หนังสือพิมพ์ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แผนที่และแผนภูมิต่าง ๆ และสหกรณ์ในโรงเรียน ในระดับมาก และใช้สไลด์ วิทยุ ภาพยนตร์ รูปภาพแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โบราณสถานและโบราณวัตถุ สถาบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา วัดหรือสถานที่สำคัญ ทางศาสนาอื่น ๆ สหกรณ์ร้านค้า อุทยานแห่งชาติหรือวนอุทยาน เขื่อน สวนสาธารณะ หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และไรหรือสวนผลไม้ในระดับปานกลาง

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้ห้องสมุดแห่งชาติ โทรทัศน์ สถาบันศึกษาระดับ อุดมศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ วิทยากรหรือผู้มีความรู้ ทลาด พระบรมมหาราชวัง หรือพระราชวัง สถานทูต และศูนย์เยาวชนในระดับปานกลาง แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัด ใกล้เคียงใช้แหล่งชุมชนประเภทดังกล่าวในระดับน้อย

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้ห้องสมุดทั่ว ๆ ไปและศูนย์บริการเพื่อการศึกษา ในระดับน้อย แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้แหล่งชุมชนประเภทดังกล่าวในระดับ ปานกลาง

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้สภา จังหวัดในระดับน้อยที่สุด แต่ครูสังคมศึกษา ในจังหวัดใกล้เคียงใช้ในระดับน้อย ส่วนแหล่งชุมชนประเภทอื่น ๆ ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงใช้ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน

โดยทั่วไปครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของ การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนประเภทต่าง ๆ เพื่อประกอบการเรียนการสอนเกาะกลุ่มกัน นอกจากโทรทัศน์ ซึ่งทั้งครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจาย ของการใช้ไม่เกาะกลุ่มกัน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ มีการกระจายของการใช้อุทยาน แห่งชาติ และฟิล์มสตรีปไม่เกาะกลุ่มกัน และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของการใช้สหกรณ์การเกษตรไม่เกาะกลุ่มกัน

ในการเปรียบเทียบการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน ปรากฏว่ามีชนิดและชนิดของครูสอนวิชาสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ กับครูสอนวิชาสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงในด้านการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาประเภทหอสมุดคือ หอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดประชาชน ศูนย์เทคโนโลยีคือ โทรทัศน์ โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ วิทยากร หรือผู้มีความรู้ สถานที่ราชการคือรัฐสภา สภาจังหวัด พระบรมมหาราชวัง หรือพระราชวัง และสถานทูต โรงมหรสพ คือโรงละคร สหกรณ์คือสหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์การเกษตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบวิธีการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูในกรุงเทพฯ
และจังหวัดใกล้เคียง

ลำดับ ที่	วิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ยืมวัสดุที่ศูนย์บริการจากแหล่งอื่นนอก โรงเรียน	3.07	1.06	2.75	0.97	2.00 *
2	ยืมวัสดุ เอกสาร และสิ่งตีพิมพ์จาก แหล่งอื่นนอกโรงเรียน	2.97	0.94	2.82	0.81	1.00
3	ขอวัสดุ เอกสาร และสิ่งตีพิมพ์ ใหม่เปล่า	3.15	0.91	2.91	0.92	1.71
4	รายการความรู้ทางวิทยุ	3.28	0.89	2.93	0.95	2.33 *
5	รายการความรู้ทางโทรทัศน์	3.31	1.31	3.07	1.07	1.41
6	แนะหรือพานักเรียนออกไปฟัง					
	ก. การบรรยาย	2.84	0.91	2.71	0.82	0.87
	ข. การอภิปราย	2.62	1.06	2.62	0.82	0.00
	ค. การแข่งขันตอบปัญหา	3.02	0.97	2.81	0.84	1.50
	ง. การเข้าร่วมฟังการประชุม ต่าง ๆ เช่นการประชุมของ สภาจังหวัดหรือรัฐสภา	1.39	1.20	2.22	1.14	-3.32 *
7	เชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต	2.77	0.93	2.33	0.85	2.93 *

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ ที่	วิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมนศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมนศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8	แนะนำหรือพานักเรียนไปชมนิทรรศการ นอกโรงเรียน	3.07	0.79	2.81	0.88	2.17*
9	การศึกษาสถานศึกษาในเขตจังหวัด	2.99	0.88	2.42	1.02	3.56*
10	การศึกษาสถานศึกษาที่ นอกเขตจังหวัด	2.62	1.06	2.41	1.06	1.17
11	แนะนำหรือพานักเรียนไปรวมกิจกรรม ของชุมชน เช่น การทำบุญ เวียน เทียนในวันสำคัญทางศาสนา	3.59	0.85	3.49	0.98	0.77
12	มอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าหา ความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ	3.90	0.72	3.68	0.78	2.00*
13	แนะนำให้นักเรียนไปสังเกตสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทาง ศิลปวัฒนธรรม	3.33	0.91	3.39	0.86	-0.46
14	มอบหมายให้นักเรียนประดิษฐ์หรือ รวบรวมสิ่งของจากแหล่งชุมชน	3.16	0.94	3.07	0.85	0.64
15	มอบหมายให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ ก. ผู้มีความรู้ในโรงเรียน ข. ผู้มีความรู้ในชุมชนนอกโรง เรียน ค. ชักถามบุคคลในครอบครัว	2.65	1.05	2.80	0.87	-0.83
		2.57	1.20	2.37	0.80	0.20
		2.93	1.11	2.98	0.84	-0.28

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ ที่	วิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
16	แนะให้นักเรียนซักถามข้อเท็จจริง จากรายการความรู้ทางโทรทัศน์ หรือวิทยุ โดยโทรศัพท์หรือทาง จดหมาย	3.00	1.03	2.62	1.17	1.90
17	พานักเรียนออกไปสำรวจบริเวณ โรงเรียนหรือชุมชนใกล้โรงเรียน	2.65	0.92	2.47	0.88	1.06
18	มอบหมายให้นักเรียนออกไปศึกษา ความเป็นมาและความสำคัญของ ชุมชนหรือจังหวัด	2.72	0.90	2.61	0.91	0.69
19	แนะหรือพานักเรียนไปสังเกตการ เลือกตั้ง	2.77	0.88	2.48	1.15	1.07
20	พานักเรียนออกไปตั้งค่ายพักแรม	3.18	0.85	2.92	0.93	1.73

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 7 ปรากฏว่าในด้านวิธีการใช้แหล่งชุมชน ครูสังคมศึกษาใน กรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้วิธีการมอบหมายให้นักเรียนไปค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ ในระดับมาก ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ยังใช้วิธีการแนะหรือพานักเรียนไปรวมกิจกรรมของชุมชน เช่น การทำบุญ เวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา ในระดับมาก แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้วิธีการดังกล่าวในระดับปานกลาง

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้วิธีการไปศึกษานอกสถานที่ในเขตจังหวัดและนอกเขตจังหวัด มอบหมายให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชนนอกโรงเรียน พานักเรียนออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้โรงเรียนและใช้วิธีการแนะหรือพานักเรียนไปสังเกตการณ์เลือกตั้ง ในระดับปานกลาง แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้วิธีการดังกล่าวในระดับน้อย

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้วิธีการแนะหรือพานักเรียนไปฟังการประชุมต่าง ๆ เช่นการประชุมของสภาจังหวัด หรือรัฐสภา ในระดับน้อยที่สุด แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ใช้วิธีการดังกล่าวในระดับน้อย ส่วนวิธีการอื่น ๆ ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงใช้ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

โดยทั่วไปครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของวิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อประกอบการสอนเกาะกลุ่มกัน นอกจากวิธีการแนะหรือพานักเรียนออกไปฟังการประชุมต่าง ๆ เช่นการประชุมของสภาจังหวัด หรือรัฐสภา ซึ่งทั้งครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของวิธีการใช้ไม่เกาะกลุ่มกัน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ มีการกระจายของการใช้รายการความรู้ทางโทรทัศน์ และการมอบหมายให้นักเรียนไปสัมภาษณ์หรือซักถามบุคคลในครอบครัว ไม่เกาะกลุ่มกัน และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของวิธีการแนะให้นักเรียนซักถามขอเท็จจริงจากรายการความรู้ทางโทรทัศน์ หรือวิทยุ โดยโทรศัพท์หรือทางจดหมาย และใช้วิธีการแนะหรือพานักเรียนไปสังเกตการณ์เลือกตั้งไม่เกาะกลุ่มกัน

ในการเปรียบเทียบวิธีการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน ปรากฏว่ามีขีดจำกัดของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ กับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ในงานการเยี่ยมโสตทัศนูปกรณ์จากแหล่งอื่นนอกโรงเรียน การใช้รายการความรู้ทางวิทยุ และหรือพานักเรียนไปเข้าร่วมฟังการประชุมต่าง ๆ เช่น การประชุมของสภาจังหวัดหรือรัฐสภา เข็มวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต และหรือพานักเรียนไปชมนิทรรศการนอกโรงเรียน การศึกษานอกสถานที่ในเขตจังหวัด และการมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบเวลาที่ให้นักเรียนใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
ของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง

ลำดับ ที่	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	<u>การศึกษานอกสถานที่</u> ในเวลาเรียน ก.ในชั่วโมงเรียน					
	วิชาสังคมศึกษา	2.99	1.28	2.87	1.22	0.50
2	ข. เวลานอกเหนือ จากชั่วโมงเรียน					
	วิชาสังคมศึกษา	2.99	0.90	2.92	1.07	0.41
3	นอกเวลาเรียนเช่นเวลาพัก หรือ หลังเลิกเรียน	2.88	0.97	2.74	0.86	0.88
4	วันเสาร์อาทิตย์	3.12	0.96	3.06	1.13	0.33
5	ระหว่างหยุดภาคเรียน	3.04	0.87	2.61	1.14	1.94
6	วันหยุดราชการอื่น ๆ	2.81	0.86	2.62	0.93	1.12
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	2.76	0.81	2.64	0.89	0.86
	<u>การฟังวิทยากร ฟังอภิปราย หรือ</u> <u>ฟังการบรรยาย</u>					
1	ในเวลาเรียน ก.ในชั่วโมงเรียน					
	วิชาสังคมศึกษา	2.87	1.13	2.84	1.20	0.15
	ข. เวลานอกเหนือ จากชั่วโมงเรียน					
	วิชาสังคมศึกษา	2.62	1.07	2.71	1.09	-0.48

ลำดับ	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพัก หรือ หลังเลิกเรียน	2.75	0.87	2.15	0.72	4.00*
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	2.30	1.14	2.03	0.96	1.17
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	2.61	1.08	2.25	0.87	1.39
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	2.37	1.02	2.12	0.87	1.19
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	2.73	0.76	2.32	1.02	2.56*
	<u>การไปเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน</u>					
1	ในเวลาเรียน ก.ในชั่วโมงวิชา สังคมศึกษา	2.63	1.12	2.84	1.95	-1.00
	ข. เวลารอกเหนือ จากชั่วโมงเรียน วิชาสังคมศึกษา	3.02	0.91	2.92	1.04	0.59
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือ หลังเลิกเรียน	2.86	0.80	2.53	0.94	1.94
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	2.58	0.85	2.80	1.02	-1.22
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	2.59	1.10	2.26	0.91	1.44
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	2.54	0.92	2.55	1.01	-0.05
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	2.75	0.83	2.62	0.94	0.87
	<u>การออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียน หรือชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน</u>					
1	ในเวลาเรียน ก.ในชั่วโมงวิชา สังคมศึกษา	2.35	0.89	2.55	1.05	-0.87

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
	ข. เวลานอกเหนือจาก ชั่วโมงเรียนวิชาสังคม ศึกษา	2.36	0.95	2.55	0.90	-0.95
2	นอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือ หลังเลิกเรียน	2.64	1.00	2.43	0.90	1.05
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	2.55	1.05	2.59	1.09	-0.16
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	2.66	1.05	2.59	1.09	-0.16
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	2.50	0.89	2.43	1.04	0.30
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	2.65	0.93	2.44	1.02	1.05
1	<u>การไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน</u> ในเวลาเรียน					
	ก. ในชั่วโมงเรียนวิชา สังคมศึกษา	2.08	1.01	1.94	0.87	0.48
	ข. เวลานอกเหนือจาก ชั่วโมงเรียนวิชาสังคม ศึกษา	2.70	0.98	2.35	0.72	1.75
2	นอกเวลาเรียนเช่นเวลาพักหรือ หลังเลิกเรียน	2.54	1.05	2.69	1.04	-0.56
3	วันเสาร์หรืออาทิตย์	2.55	1.05	2.69	1.04	-0.56
4	ระหว่างหยุดภาคเรียน	2.53	0.94	2.13	0.78	1.74
5	วันหยุดราชการอื่น ๆ	2.35	0.85	2.25	0.87	0.44
6	เมื่อมีโอกาสพิเศษ	2.51	0.81	2.76	0.88	-1.25

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 8 แสดงว่าเวลาที่ให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาต่าง ๆ คือในเวลาเรียน นอกเวลาเรียน เช่นเวลาพักหรือหลังเลิกเรียน วันเสาร์หรืออาทิตย์ วันหยุดราชการอื่น ๆ และเมื่อมีโอกาสพิเศษในระดับปานกลาง

ในค่านเวลาที่ให้นักเรียนฟังวิทยากร ฟังอภิปราย หรือฟังการบรรยาย ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ใช้เวลาในเวลาเรียนในระดับปานกลาง วันเสาร์หรืออาทิตย์ และวันหยุดราชการอื่น ๆ ในระดับน้อย ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้เวลานอกเวลาเรียน เช่นเวลาพักหรือหลังเลิกเรียน ระหว่างหยุดภาคเรียน และเมื่อมีโอกาสพิเศษในระดับปานกลาง แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาดังกล่าวในระดับน้อย

ส่วนเวลาที่ให้นักเรียนไปรวมกิจกรรมของชุมชน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาในเวลาเรียน วันเสาร์หรืออาทิตย์ และเมื่อมีโอกาสพิเศษในระดับปานกลาง และวันหยุดราชการอื่น ๆ ในระดับน้อย ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้เวลานอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือหลังเลิกเรียน และระหว่างหยุดภาคเรียนในระดับปานกลาง แต่ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาดังกล่าวในระดับน้อย

สำหรับเวลาที่ให้นักเรียนออกไปสำรวจบริเวณโรงเรียนหรือชุมชนใกล้โรงเรียน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้เวลานอกเวลาเรียน เช่นเวลาพักหรือหลังเลิกเรียน ระหว่างหยุดภาคเรียนและเมื่อมีโอกาสพิเศษในระดับปานกลาง ส่วนเวลาอื่น ๆ ใช้ในระดับน้อย ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาในวันเสาร์หรืออาทิตย์ในระดับปานกลาง ส่วนเวลาอื่น ๆ ใช้ในระดับน้อย

ในค่านเวลาที่ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ใช้เวลาในเวลาเรียนที่นอกเหนือจากชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับปานกลาง และใช้เวลาอื่น ๆ ในระดับน้อย ครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงใช้เวลาในวันเสาร์หรืออาทิตย์ และเมื่อมีโอกาสพิเศษในระดับปานกลาง และใช้เวลาอื่น ๆ ในระดับน้อย

โดยทั่วไปครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของภาระใช้เวลาดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมเกาะกลุ่มกัน นอกจากกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ซึ่งทั้งครูสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของภาระใช้เวลาดำเนินงานวิชาสังคัมศึกษาไม่เกาะกลุ่มกันและครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของภาระใช้เวลาดำเนินงานวิชาสังคัมศึกษาในการฟังวิทยากร ฟังอภิปราย หรือฟังการบรรยาย รวมทั้งการไปรวมกิจกรรมของชุมชนไม่เกาะกลุ่มกัน

ในการเปรียบเทียบเวลาที่ให้นักเรียนใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่ามีชนิดและลักษณะของครูสอนวิชาสังคัมศึกษาในกรุงเทพฯ กับครูสังคัมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงในควมเวลาที่ใช้ในการฟังวิทยากร ฟังอภิปรายหรือฟังการบรรยาย คือใช้เวลาดำเนินงานนอกเวลาเรียน เช่น เวลาพักหรือหลังเลิกเรียน และเมื่อมีโอกาสพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนและหลังการใช้
แหล่งชุมชนของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
	<u>กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนการ ใช้แหล่งความรู้ในชุมชน</u>					
1	ภาพยนตร์ สไลด์ รูปภาพเกี่ยวกับ เรื่องที่จะศึกษา	3.27	0.98	3.11	0.97	1.00
2	อ่านหนังสือแบบเรียน	3.84	0.73	3.74	0.88	0.83
3	อ่านเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ที่จะศึกษา	3.42	0.74	3.24	0.81	1.50
4	ทำแบบทดสอบเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา	3.31	0.99	3.18	0.90	0.87
5	รวมการปฐมนิเทศเพื่อทราบจุดประ- สงค์และรายละเอียดต่าง ๆ	3.19	0.94	2.98	1.00	1.24
6	ไปติดต่อขอรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยว กับแหล่งชุมชนนั้น	3.01	0.85	2.62	0.55	2.60
7	เตรียมคำถามต่าง ๆ	3.39	0.76	3.20	0.75	1.58
	<u>กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติหลังจาก การใช้แหล่งความรู้ในชุมชน</u>					
1	ทำสรุปภาพ	3.52	0.85	3.39	0.80	1.00
2	เขียนรายงาน ความเรียง	3.79	0.81	3.68	0.85	0.92
3	สาธิต	2.93	1.00	2.93	0.90	0.00
4	จัดอภิปราย	3.10	0.89	3.11	0.94	-0.07

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติ	ครูสังคมศึกษา ในกรุงเทพฯ		ครูสังคมศึกษาใน จังหวัดใกล้เคียง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
5	บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ทั้งในและ นอกสถานศึกษา	3.09	0.79	3.03	0.79	0.46
6	แสดงบทบาทสมมุติ	2.86	0.96	2.78	0.88	0.42
7	การสร้างสถานการณ์จำลอง	2.77	0.94	2.62	1.04	0.75
8	ทำแบบทดสอบแบบปรนัยและอัตนัย	3.62	0.96	3.48	1.08	0.88
9	จัดนิทรรศการ	3.25	1.01	3.20	0.91	0.31
10	จดบันทึก	3.42	0.84	3.40	0.90	0.14
11	เขียนจดหมายตอบขอบคุณหรือแสดง ความคิดเห็นตลอดจนขอเสนอแนะ ไปยังเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน	2.85	1.02	2.80	0.99	0.24

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 9 ปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และครูสังคมศึกษาใน
จังหวัดใกล้เคียง ให้นักเรียนอ่านหนังสือแบบเรียนก่อนการไปใช้แหล่งชุมชนในระดับมาก ส่วน
กิจกรรมอื่น ๆ ให้ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ ให้นักเรียนเขียนรายงาน ความเรียง และทำแบบทดสอบ
แบบปรนัยและอัตนัยภายหลังการใช้แหล่งชุมชนในระดับมาก และครูสังคมศึกษาในจังหวัด
ใกล้เคียงก็ให้นักเรียนเขียนรายงานและความเรียงในระดับมากเช่นเดียวกัน ส่วนกิจกรรม
อื่น ๆ ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงให้นักเรียนปฏิบัติในระดับปานกลาง

โดยทั่วไปครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของการให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนและหลังการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเกาะกลุ่มกัน นอกจากครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ มีการกระจายของการให้นักเรียนมีการสาธิต จัดนิทรรศการ และเขียนจดหมายขอบข้อมอบหรือแสดงความคิดเห็นตลอดจนขอเสนอแนะไปยังเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนหลังจากการใช้แหล่งชุมชนไม่เกาะกลุ่มกัน และครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงมีการกระจายของการให้นักเรียนรวมการปฐมนิเทศเพื่อทราบจุดประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ ก่อนการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน การสร้างสถานการณ์จำลอง และให้นักเรียนทำแบบทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยหลังการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนไม่เกาะกลุ่มกัน

ในการเปรียบเทียบกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แหล่งชุมชนปรากฏว่า มีดัชนีเลชคณิตของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ กับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงในด้านการให้นักเรียนเขียนจดหมายไปติดต่อขอรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งชุมชนนั้นก่อนที่จะไปใช้แหล่งความรู้ในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ในการเปรียบเทียบลักษณะการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ปรากฏว่ามีดัชนีเลชคณิตของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ กับครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง เกี่ยวกับประเภทของแหล่งชุมชน วิธีการใช้แหล่งชุมชน รวมทั้งเวลาที่ใช้แหล่งชุมชนและกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แหล่งชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($t = 5.41$)¹ โดยที่ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ มีลักษณะการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนมากกว่าครูสังคมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งข้อค้นพบนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

¹ดูรายละเอียดภาคผนวก ง

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในการ
ใช้แหล่งชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนของครูผู้สอนมีดัง
ต่อไปนี้

1.1 เกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการ
การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ
53.09 ประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ
คือ

- (1) ต้องผ่านหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้า ไม่ทันกับบทเรียน
และสภาพการณ์ที่นักเรียนจะศึกษา
- (2) มีระเบียบเคร่งครัดเกินไปและห้ามไปในเวลาเรียน
- (3) โรงเรียนยังไม่มีจุดประสงค์ที่แน่นอน

ครูผู้สอนจำนวน 46.91 ไม่ประสบปัญหาในค่านี้นี้เนื่องจาก

- (1) โรงเรียนให้การสนับสนุนให้มีการศึกษาโดยใช้แหล่งชุมชน
นอกโรงเรียน
- (2) ปฏิบัติตามขั้นตอนตามระเบียบของโรงเรียน
- (3) ถ้าให้นักเรียนไปศึกษาแหล่งชุมชนในระยะไกล ๆ

1.2 เกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ ของสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ครูผู้สอน
มีปัญหหรืออุปสรรค ดังนี้

ครูผู้สอนส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 68.25 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบ
ต่าง ๆ ของสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน เนื่องจากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนมีระเบียบที่อำนวยความสะดวก
สะดวกแก่ผู้ใช้บริการดี

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 31.75 ประสบปัญหาในค่านนี้ เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) มีระเบียบมาก ไม่สะดวกในการติดต่อ เสียเวลา
- (2) แหล่งชุมชนบางแห่งเก็บค่าบริการสูงเกินไป
- (3) แหล่งชุมชนบางแห่งปิดบริการในวันหยุดราชการ

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 83.33 ประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) เวลาในการใช้แหล่งชุมชนมีน้อยและจำกัด เพราะเนื้อหาในหลักสูตรมาก ดังนั้นจึงต้องมุ่งสอนให้ทันตามหลักสูตร
- (2) เวลาไม่ตรงกัน เพราะบางแหล่งชุมชนบางแห่งเป็นสถานที่ราชการจึงต้องไปติดต่อ และใช้บริการในวันเวลาราชการทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อและใช้บริการ
- (3) นักเรียนต้องใช้เวลาดำรงและเวลาในวันหยุดเพื่อทำงานช่วยเหลือครอบครัว

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 16.67 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชน เนื่องจาก

- (1) ใช้เวลาในวันเสาร์และอาทิตย์
- (2) มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนให้เรียบร้อยก่อนไปใช้แหล่งชุมชน

1.4 บุคลากรที่เป็นวิทยากรในชุมชน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 68.75 ประสบปัญหาในการขาดแคลนวิทยากร หรือ บุคลากรในชุมชน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) วิทยากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- (2) แหล่งชุมชนบางแห่งไม่มีวิทยากร
- (3) วิทยากรบางคนไม่ให้ความร่วมมือ และให้ความสนใจนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่าที่ควร
- (4) ติดต่อกับวิทยากรยาก และวิทยากรมักจะไม่ค่อยมีเวลาว่าง
- (5) แหล่งชุมชนบางแห่งมีวิทยากรเป็นชาวต่างประเทศ ทำให้การติดต่อและสื่อความหมายกันไม่ค่อยเข้าใจ

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 31.25 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่เป็นวิทยากรในชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากวิทยากรอย่างดี เนื่องจาก

- (1) เลือกแหล่งชุมชนที่จะไปศึกษาหรือใช้ประโยชน์อย่างดีก่อน จะทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ดี
- (2) บางแห่งพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นวิทยากร

* 1.5 เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 50.85 ประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน เนื่องจากสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- (2) เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนบางคนให้ความร่วมมือน้อย เพราะมีงานประจำอยู่แล้ว
- (3) ให้อบรมน้อยไม่มีการแจกเอกสารประกอบ *

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 49.15 ไม่ประสบการปัญหาเกี่ยวกับ
เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชน โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.6 เกี่ยวกับงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายในการใช้แหล่งชุมชน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 65.71 ประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ
หรือค่าใช้จ่าย เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) โรงเรียนไม่มีงบประมาณและงบประมาณของหมวดสังคัมศึกษาหรือ
ชุมชนสังคัมศึกษามีจำกัด การเบิกจ่ายยาก
- (2) ภารกราคาแพงมาก
- (3) ครูต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ทำให้ไม่ยากพนักนักเรียนไปใช้ประโยชน์
หรือศึกษาแหล่งชุมชน
- (4) นักเรียนฐานะยากจน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 34.29 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ
หรือค่าใช้จ่ายมากนัก เนื่องจาก

- (1) โรงเรียนในทั้งงบประมาณจำนวนน้อยแต่การเบิกจ่ายยาก เช่นเดียวกัน
- (2) ครูและนักเรียนออกค่าใช้จ่ายเอง

1.7 เกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทางไปใช้แหล่งชุมชน

ครูสังคัมศึกษา ร้อยละ 86.06 ประสบปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยและ
ความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะชั้น ม.1 ยังขาดความ
รับผิดชอบและความระมัดระวังในการเดินทาง
- (2) โรงเรียนไม่มีรถประจำโรงเรียนในการอำนวยความสะดวกในการ
เดินทาง จึงต้องใช้รถเมล์

ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 31.94 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัย และความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจาก ถ้าเป็นการศึกษานอกสถานที่ระยะไกล มีการประกันชีวิตและมีตำรวจทางหลวงคุ้มครอง

1.8 ครูสังคมศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในการใช้แหล่งชุมชน ดังนี้ ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 50.00 ประสบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในการใช้แหล่งชุมชน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป ขาดความรับผิดชอบ ทำให้การใช้แหล่งชุมชนไม่ค่อยได้ผล
- (2) นักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านฐานะ ความรู้ และความสนใจ ทำให้ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม
- (3) นักเรียนในชั้น ม.1 ส่วนมากยังขาดทักษะในการใช้ความรู้ในแหล่งชุมชน
- (4) นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของการใช้แหล่งชุมชน ต้องใช้คะแนนเป็นเครื่องล่อใจ
- (5) นักเรียนขาดระเบียบวินัยและไม่ตรงต่อเวลา

ครูสังคมศึกษาที่ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในการใช้แหล่งชุมชน เนื่องจากนักเรียนให้ความกระตือรือร้น และสนใจในการใช้แหล่งชุมชนดี โดยเฉพาะการออกไปทัศนศึกษานอกเขตจังหวัด

1.9 ปัญหาหรืออุปสรรค เกี่ยวกับผู้ปกครองของนักเรียนในการใช้แหล่งชุมชน ครูสังคมศึกษาให้ความเห็น ดังนี้

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 54.55 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองของนักเรียน เนื่องจาก ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือดี คือทำตามครูผู้สอนแล้วแต่ครูผู้สอนจะให้ทำกิจกรรมใด

ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 45.45 ประสบปัญหาในค่านนี้ เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในเรื่องการศึกษาอย่างแท้จริง จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ท่องการให้นักเรียนเรียนด้านวิชาการอย่างเดียว
- (2) ผู้ปกครองจะไม่ค่อยอนุญาตให้นักเรียนไปใช้แหล่งชุมชน โดยเฉพาะการไปศึกษานอกสถานที่ เพราะต้องการให้นักเรียนช่วยทำงานในวันหยุด
- (3) ผู้ปกครองมีปัญหาในค่านฐานะทางเศรษฐกิจ

1.10 ปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา ในการใช้แหล่งชุมชน ครูสังคมศึกษาให้ความเห็น ดังนี้

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 57.53 ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา ในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน เนื่องจาก ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนดี โดยเฉพาะถ้าครูสังคมศึกษาเสนอโครงการอย่างดี

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 42.47 ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้บังคับบัญชา ในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) ผู้บังคับบัญชากลัวเกิดอุบัติเหตุในการเดินทาง
- (2) ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าใช้แหล่งความรู้ในโรงเรียนเป็นการเพียงพอแล้ว
- (3) ผู้บังคับบัญชากลัวว่าเมื่อนักเรียนไปใช้แหล่งชุมชนหรือศึกษาแหล่งชุมชนแล้ว นักเรียนจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง

1.11 ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการใช้แหล่งชุมชน

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 56.24 ได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียนดีพอควร โดยเฉพาะถ้ามีวัตถุประสงค์ดี และมีการขอรับรองเป็นการส่วนตัว

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 43.66 ประสบปัญหาในค่านนี้ เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) ครูในโรงเรียนถือว่าไม่ใช่วิชาของตน
- (2) ครูมีภาระต่าง ๆ ในครอบครัว และงานส่วนตัวมากอยู่แล้ว โดยเฉพาะถ้าใช้เวลานอกเวลาราชการจะได้รับความร่วมมือน้อย

1.12 ในค่านการประเมินผลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 76.47 ประสบปัญหาในค่านการวัดและประเมินผล เกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) การประเมินผลได้ไม่เต็มที่ เพราะว่าเวลามีจำกัดและมีกิจกรรมอื่น ๆ มากเกินไป
- (2) นักเรียนส่วนมากยังไม่มีทักษะในการกระจายกันทำงาน ขาดความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม
- (3) ขาดเทคนิคในการประเมินผลที่ดี
- (4) นักเรียนตอบแบบสอบถามในการประเมินผลไม่ตรงตามความเป็นจริง

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 23.53 ไม่ประสบปัญหาในค่านนี้ เนื่องจากการประเมินผลนั้นทำอย่างสม่ำเสมอและควรรีหลาย ๆ วิธี เช่น ทำรายงาน อภิปราย หรือแบบทดสอบ

1.13 ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้แหล่งชุมชนเพื่อประกอบการเรียนการสอนในค่านอื่น ๆ มีดังนี้

- (1) การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับชุมชนมักเป็นไปตามความพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ใกล้ชิด

- (2) บุคคลต่าง ๆ รวมทั้งผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนจะไม่คอยให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการใช้แหล่งชุมชนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่แท้จริงแล้วการปลูกฝังความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม หรือทัศนคติที่ถูกต้องแก่นักเรียนนั้น ควรกระทำในระดับนี้มาก
- (3) โรงเรียนบางแห่งเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชนเลย
- (4) แหล่งชุมชนบางแห่งไม่สะดวกในการไปใช้

2. ครูสังคัมศึกษามีความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

2.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน วิชาสังคัมศึกษา

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 91.74 มีความเห็นว่า การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนนั้นมีประโยชน์มากเพราะ

- (1) ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ใ้เห็นของจริงทำให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจมากขึ้น
- (2) ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ถูกต้อง และมีประโยชน์
- (3) ควรสนับสนุนให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งชุมชนเพิ่มขึ้น เพราะจะเป็นการกระตุ้นความสนใจและการแสดงออกของนักเรียนให้ปรากฏ
- (4) การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา จะทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพันและความภูมิใจในท้องถิ่นและในชาติของตน

ครูสังคัมศึกษาจำนวน ร้อยละ 8.26 มีความเห็นว่า การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนมีประโยชน์น้อย เนื่องจาก

- (1) นโยบายของโรงเรียนยังมุ่งให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับสูง ทำให้ขาดความสนใจในการศึกษาหาความรู้ จากแหล่งชุมชน เพราะมุ่งสอนให้จดจำเนื้อหาวิชาและสอนให้ทัน ตามหลักสูตร
- (2) แหล่งชุมชนที่มีประโยชน์และมีคุณค่าทางการศึกษาตั้งอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่เหมาะสมจึงทำให้ทั้งครู นักเรียน เกือบจะไม่ได้รับประโยชน์จากการไปใช้แหล่งชุมชน
- (3) นักเรียนมักจะเข้าใจว่าการใช้แหล่งชุมชนเป็นการไปเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น

2.2 ความเหมาะสมในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นั้น ครูสังคัมศึกษามีความเห็นดังนี้

ครูสังคัมศึกษา ร้อย ละ 100 ให้มีความเห็นว่า สมควรใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนมาก เนื่องจาก

- (1) ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง
- (2) ทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น
- (3) เป็นการศึกษานำให้นักเรียนรู้จักคนควหาความรู้ด้วยตนเอง
- (4) เป็นการปลูกฝังให้มีความรักชาติ และภูมิใจในเอกลักษณ์ของไทย
- (5) ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพของชุมชน เพื่อนำมาแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้
- (6) เป็นประสบการณ์ในการศึกษาต่อไป

- (7) เหมาะสมและสมควรใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน -
 วิชาสังคมศึกษาอย่างยิ่ง ถ้ามีการพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหา
 วิชา และ ทั้งครู และ นักเรียนเตรียมการต่าง ๆ ให้รัดกุมเหมาะสม

2.3 การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 100 ให้ความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาควรจะ
 สนับสนุนการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ มีข้อชี้แจง
 นโยบาย แต่ในทางปฏิบัติทำได้น้อย โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- (1) โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชน โดยเฉพาะ
 ภายในจังหวัดควรจะทำให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี เพื่อจะได้ใช้
 ประโยชน์จากแหล่งชุมชนนั้นในการเรียนการสอน
- (2) ควรจัดให้มีการสัมมนาระดับผู้บริหารให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับ
 คำนึง ให้มากกว่านี้

2.4 ครูสังคมศึกษาให้ความเห็น เกี่ยวกับความร่วมมือจากวิทยากรและเจ้าหน้าที่
 ประจำแหล่งชุมชนเป็นจำนวน ร้อยละ 100 ว่า วิทยากรและเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือดีพอ
 ควรและครูสังคมศึกษา ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

- (1) ครูสังคมศึกษาควรมีการประสานงานกับวิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำ
 แหล่งชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
- (2) วิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนควรให้การสนับสนุนนักเรียน
 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่นเดียวกับระดับอื่น ๆ

2.5 ครูสังคมศึกษาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนในการใช้แหล่ง
 ชุมชน ดังนี้

ครูสังคมศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 37.64 ให้ความเห็นว่า นักเรียนมีความ

สนใจในการใช้แหล่งชุมชนมาก เนื่องจาก

- (1) ครูบอกวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการใช้แหล่งชุมชน
- (2) ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ

ครูสังกมศึกษาจำนวน ร้อยละ 12.36 ให้ความเห็นว่า นักเรียนบางส่วน ยังขาดความสนใจในการใช้แหล่งชุมชนเท่าที่ควร เนื่องจาก

- (1) นักเรียนอยู่ในแหล่งชุมชนนั้น
- (2) นักเรียนเห็นแก่ความสนุกสนาน

ครูสังกมศึกษา ให้ความเสนอแนะ ดังนี้

- (1) ควรแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามความสนใจ
- (2) ให้นักเรียนจับบันทึกขณะใช้แหล่งชุมชน มีใบคู่มือหรือผังเท่านั้น

2.6 ครูสังกมศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน ดังนี้

ครูสังกมศึกษาจำนวน ร้อยละ 70.77 มีความรู้และเข้าใจในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนดี และดีพอควร เนื่องจากครูสังกมศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งชุมชนให้เข้าใจก่อนจะนำนักเรียนไปใช้ประโยชน์

ครูสังกมศึกษาจำนวน ร้อยละ 29.23 มีความรู้และความเข้าใจในการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนยังไม่ดีพอ เนื่องจากมีสาเหตุหลายประการ คือ

- (1) ไม่รู้จักแหล่งชุมชนและระเบียบของแหล่งชุมชน
- (2) ขาดข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อกับแหล่งชุมชน

ครูสังกมศึกษา ให้ความเสนอแนะ ดังนี้

- (1) ครูสังกมศึกษาควรติดต่อดำเนินการกับแหล่งชุมชนมากขึ้น
- (2) หน่วยงานอื่นเทศกควรให้คำแนะนำ และให้รายละเอียดเกี่ยวกับการใช้แหล่งชุมชนที่มีคุณค่าทางการศึกษาในเขตจังหวัด

- (3) การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะแหล่งชุมชนในท้องถิ่น เพราะว่า นักเรียนเป็นสมาชิกของสังคมนั้น จึงควรจะมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักแหล่งชุมชนของตน

2.7 ความเห็นของครูสังคมศึกษา เกี่ยวกับผลเสียของการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

- (1) ถ้ามิได้เตรียมการอย่างดีแล้ว จะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
- (2) ถ้าไปใช้แหล่งชุมชนที่อยู่ไกลอาจไม่สะดวก และมีปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน
- (3) ถ้านักเรียนไม่เข้าใจและเห็นประโยชน์ จะทำให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ

2.8 ในการใช้แหล่งชุมชนครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 74.29 ได้รับข้อเท็จจริงและความถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจาก

- (1) ครูบอกวัตถุประสงค์ก่อนว่าต้องการให้นักเรียนรู้อะไรบ้าง
- (2) ศึกษาแหล่งชุมชนนั้นว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และบทเรียนแล้วจึงไปใช้

ครูสังคมศึกษาจำนวน ร้อยละ 25.71 ได้รับข้อเท็จจริงและความถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียง 50 - 65 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

นอกจากนี้ครูสังคมศึกษายังมีความเห็นว่า ควรสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการใช้ประโยชน์และเห็นคุณค่าของแหล่งชุมชน ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากกว่า เน้น ด้านความจำเกินไป

3. ข้อเสนอแนะของครูสังคมศึกษาในการใช้ประโยชน์แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในเรื่องต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษานอกสถานที่

- (1) ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ตามความเหมาะสมแก่เวลาและเนื้อหาในบทเรียน
- (2) ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- (3) ควรเตรียมตัวนักเรียนให้พร้อมก่อน
- (4) ไม่จำเป็นต้องไปศึกษานอกสถานที่ที่ไกล ๆ
- (5) ควรจัดไว้ในปฏิทินของโรงเรียน
- (6) ควรจัดให้เหมาะสมกับฤดูกาลด้วย เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง

3.2 การฟังวิทยากร ฟังอภิปราย หรือ ฟังการบรรยาย

- (1) ควรเป็นวิทยากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในค่านั้น ๆ โดยเฉพาะพร้อมทั้งมีเทคนิคในการพูดด้วย
- (2) ไม่ควรใช้เวลาในการฟังมากเกินไป
- (3) ควรจัดให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และความสนใจของนักเรียน
- (4) ถ้าจัดที่โรงเรียนควรจัดสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม
- (5) ฝึกให้นักเรียนรู้จักบรรยายในการฟังที่ดี

3.3 การสัมภาษณ์ผู้มีความรู้

- (1) ควรจัดตามส่วนเหมาะสม หรือ เทอมละ 1 - 2 ครั้ง
- (2) ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในชีวิต
- (3) ควรให้นักเรียนเตรียมคำถามให้ตั้งก่อนการสัมภาษณ์
- (4) ถ้านักเรียนยังเด็กหรือ นักเรียนไม่กล้าก็อาจให้นักเรียนไปสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม

3.4 การไปรวมกิจกรรมของชุมชน

- (1) ควรให้นักเรียนไปรวมกิจกรรมของชุมชนที่เห็นว่ามีความมีประโยชน์ตามความเหมาะสมให้มากที่สุด
- (2) ควรไปรวมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาให้มากขึ้น

3.5 การประเมินผลในการใช้แหล่งชุมชน

- (1) ควรประเมินผลหลังจากการใช้แหล่งชุมชนทุกครั้ง
- (2) ควรประเมินผลก่อนและหลังการใช้แหล่งชุมชนเพื่อดูความแตกต่าง
- (3) ตั้งจุดประสงค์และประเมินผลตามจุดประสงค์
- (4) ควรประเมินผลทุกด้าน ทั้งด้านความคิดเห็น การแสดงพฤติกรรม
- (5) ควรใช้วิธีการประเมินผลหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต ให้ทำแบบทดสอบ แบบปรนัยและอัตนัย รายงาน อภิปราย ฯลฯ